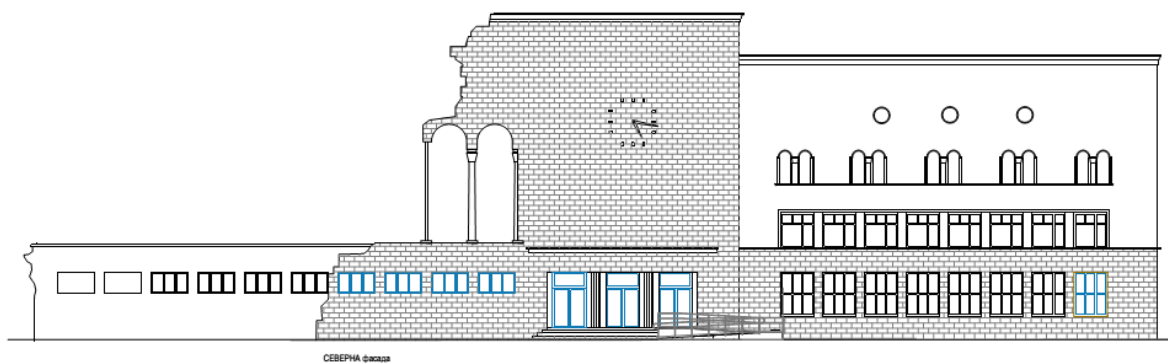

ПЛАН ЗА УПРАВУВАЊЕ НА РАБОТИ ЗА КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО ЗА ПРОЕКТОТ:

**КУЛТУРНИТЕ ВРЕДНОСТИ И ТУРИЗМОТ: ОД СТИЛ ЗА ЖИВЕЕЊЕ ДО ПРИВИЛЕГИЈА ЗА
ДОЖИВУВАЊЕ - МУЗЕЈ НА ГРАД СКОПЈЕ**

Скопје, Април 2019

СОДРЖИНА

1.0 Вовед и информации	4
1.1 Предности на проектот: Културни вредности и туризам: од начин на живот до привилегија за искуство - Музеј на град Скопје.	5
Фотографии и графички приказ	7
1.2 Институции одговорни за спроведување, управување и администрација со План за управување со културното наследство	10
1.3 Правни и институционални рамки	10
1.3.1 Закон за заштита на културното наследство ...	10
1.3.2 Оперативни инструкции (оперативна постапка (ОР) 4.11) од Светска банка за физички културни вредности	11
2.0 СНМР цел	12
3.0 Културно наследство во областа опфатена со Проектот	12
3.1 Идентификувано физичко културно наследство	13
3.2 Можни археолошки наоди во текот на имплементацијата на Проектот.	13
4.0 Мерки за избегнување, ублажување и намалување на влијанието врз културното наследство	13
5.0 Градење на капацитети / подигнување на свеста и ангажман	13
6.0 Специфични улоги и обврски	14
6.1 Надзорен експерт за културно наследство номиниран од Конзерваторскиот центар и Канцеларија за заштита на културното наследство	14
6.2 Изведувач	14
6.3 Корисник	14
7.0 Мониторинг и известување	15
8.0 Публикација на СНМР	16
9.0 План за управување со културното наследство	18
10.0 Следење на управувањето со културното наследство.	24

КРАТЕНКИ И АКРОНИМИ

ПЛРК	Проект за локална и регионална конкуренција
ПУЖСЦ	План за управување со животната средина и социјални аспекти
ПУКН	План за управување со културното наследство
ФКР	Физички и културни ресурси
ЕИП	Единица за имплементација на Проектот
КЗПЕП	Кабинет на заменик-премиерот за економски прашања
ИПП	Инструмент за претпристапна помош
НО	Невладини организации
НИ	Националниот институт
НОВ	Народноослободителна војна
КН	Културно Наследство

1. Вовед и информации

Проектот за локална и регионална конкурентност (ПЛРК) е четиригодишна инвестициска операција, поддржана од Европска Унија и ги користи средствата од ИПА 2 и наменета за конкуренција и иновација во Македонија. ПЛРК е менаџиран како Хибрид Труст Фонд и составен од четири компоненти и спроведуван од Светска Банка и Влада на Македонија. Проектот обезбедува финансиски инвестиции и градење капацитети со цел поддршка на секторски раст, инвестирање во дестинации и развој на специфична дестинација. На регионално и локално ниво, Проектот подржува избрани туристички дестинации во земјата преку една комбинација на техничка поддршка со цел подобрување на менаџирањето на дестинацијата, инвестирање во инфраструктурата и инвестиции во иновации. Инвестициите се реализираат преку шема на грант за засегнати страни на регионален туризам, како што се општините, институциите, НВО и приватниот сектор.

Планот за управување со културно наследство е дел од проектот „Културните вредности и туризмот: Од стил на живеење до привилегија за доживување“ на Јавната Установа „Музеј на град Скопје“ - Скопје, на булевар „Свети Кирил и Методиј“ б.б. Планот за управување со културно наследство претставува опис на проектот, технички детали, подрачјето и локацијата, врз основа на кои ги оценува ризиците за животна и социјална средина како и ризиците поврзани со неподвижно културно наследство. Имплементацијата на мерките за ублажување и мониторинг кои ги идентификуваат утврдените ризици и прашања во Планот за управување со културно наследство е задолжително.

Проектот „Културните вредности и туризмот: Од стил на живеење до привилегија за доживување“ на Музејот на град Скопје е насочен кон искористување на просторните и институционални потенцијали на историскиот и културолошки вредниот споменик Стара Железничка станица во Скопје каде е сместен Музејот на Град Скопје кој заради последиците од земјотресот во 1963-та година е со делумно сочувана автентичност на првобитната архитектонска целина. Основниот архитектонски проект се заснова врз идејата за реверднување, реактрактивирање и ревитализација на постојните содржини на споменикот Музејот и нивно осовременување, со цел воспоставување нова релација меѓу Музејот и неговата непосредна околина, неговите корисници и градот во целина. Новите, современо дизајнирани простори и содржини, реверднувањето, реактивирање и ревитализација на постојните содржини на споменикот-Музејот ја зголемуваат атрактивноста на Музејот.

2.0 Опис на работите:

Новото решение предвидува адаптација на постоечкиот простор со цел да се создадат нови содржини како што се:

1. Музејско фоаје со продавница;
2. Образовен простор;
3. Аудиториум;
4. Тоалети;
5. простор за техничка услуга;
6. Кафетерија во отворен двор;
7. Отворен двор;
8. Официјален влез на западната страна со враќање на оригиналниот изглед на влезот на Музејот.

1. Главната изложбена сала треба да се адаптира во музејскиот фоаје, со површина помала од сегашната, од 152 м², во која ќе бидат поставени содржини од музејска продавница, казино и првично информирање на посетителите, преку интерактивен монитор поставен на десната страна на влезот.
2. Повеќенаменско просторно место со образовна цел, со флексибилно распоредување на опремата, каде што ќе се одржуваат предавања, работилници на површина од 100 м² и посетителите ќе можат да земат информативен пристап до информации поврзани со историјата и другите области на урбаното културно функционирање на градот Скопје.
3. Со отворање на пристап кон историските скали до платформите, од страна на едукативниот простор и прилагодување на нив во аудиториумот, мала сала со шест каскадни редови, со околу 40 седишта, мала сцена со проекциски простор и медиумски простор во продолжение на сцената нивото на подрумот, со вкупна површина од 42 м².

Останатиот изложбен простор останува во нејзините физички димензии, со менување на изложбата во салата за трајно поставување и поставување рампа за надминување на одбегнувањето помеѓу просторот на сали 4 и 6, од 15 cm во должина до 300 cm.

Во изложбеното подрачје на платформата, која од рампата, односно пристапот е долга 25 метри, се предвидува да биде поделена да формира помошен простор, на западната страна на салата, со цел да се стават кутиите на експонати за време на изложбата во ширина од 150 cm.

Во просторот помеѓу влезот пред простор и фоајето, се планира да се изгради изложбен простор, витрини во кои ќе бидат поставени документи и изложби поврзани со градот Скопје, како еден вид запознавање со изложбите во музејот .

4. и 5. На местото на тековната санитација предвидува изградба на челична скалила до нивото на првиот кат на новоизградениот објект на северната фасада, каде што техничката служба ќе биде решена. Под нив на површина од 30 м2 се планира сместување на санитарни јазли за жени со 2 кабини за мажи со 1 кабина со писоар, тоалет за лицата со посебни потреби и хигиенска просторија.

6. Кафетеријата во отворен двор се планира да се стави во објект со површина од 17 м2, кој претходно ја има истата функција.

7. Предвидено е отворање на дворот да биде прилагоден за два дела:

- Тераса со дрвени подови тип "платформа", каде што просторот ќе бидат обезбедени за 80 места за седење, покрај кафетеријата.

– Простор за проекции, со екран поставен на источната фасада на фоајето, над вратите со простор за публика со мобилни трибини.

9. Наменета е да се врати првобитната цел на официјалниот влез на западната страна со враќање на оригиналниот изглед на влезот - трем во кој треба да се обезбедат два влеза, од кои едната е службена за вработените со директна врска со скалите на третиот кат и влез во изложбениот простор фото галерија која ќе биде поврзана преку салата бр. 4 со остатокот од изложбениот простор.

1.1. Придобивки на проектот: „Културните вредности и туризмот: Од стил на живеење до привилегија за доживување“ на Музеј на град Скопје

Главната цел на проектот е:

Музејот на град Скопје ќе биде промовиран во мултимедијален простор, атрактивен за посетителите, кој ќе понуди современ изглед (презентација) на културното наследство на градот Скопје.

Специфични цели на проектот:

1. Инфраструктурна промоција на Музејот на Град Скопје и зајакнување на институционалните капацитети, со зачувување на неговата автентичност преку вредниот споменик - Старата железничка станица.

2. Зголемување на понудата за дестинацијата преку развивање на автентичното културно искуство врз основа на локалната градска историја и култура, со што се задоволуваат барањата на приоритетните сегменти.

3. Поттикнување на промоција и свест за туристичките предности на дестинацијата преку зголемени промотивни активности, размена на информации и меѓусекторска соработка.

4. Воспоставување на нова врска помеѓу Музејот на град Скопје и неговата непосредна околина, нејзините корисници (граѓани и туристи) и дестинацијата како целина.

Проектот има цел да покаже дека унапредувањето и развојот на културните институции, содржини и простори може да претставува основа за успешен модел на одржлив економски развој на градовите, а во контекст на унапредувањето на нивната регионална конкурентност.

Во специфична смисла проектот е насочен кон искористување на просторните и институционални потенцијали на историскиот и културолошки вредниот споменик Стара железничка станица во Скопје каде што е сместен Музејот на Град Скопје кој заради последиците од земјотресот во 1963-та година е со делумно сочувана автентичност на првобитната архитектонска целина. Поради

ограничени ресурси за реновирање на Музејот, истиот не е доволно атрактивен за што говори статистиката од околу 200 посетители месечно. Континуирано се одржува моменталниот капацитет на Музејот што не е доволно за привлекување посетители заради продолжување на постојното ниво. Крајната цел е бројот на посетители да се тројно да биде зголемен. Основниот архитектонски проект се заснова врз идејата за реверднување и ревитализација на постојните содржини на споменикот Музејот и нивно осовременување, со цел воспоставување нова релација помеѓу Музејот и неговата непосредна околина, неговите корисници и градот во целина. Новите, современо дизајнирани простори и содржини, реверднувањето, реактивирање и ревитализација на постојните содржини на споменикот-Музејот, ја зголемуваат атрактивноста на Музејот, како за домашни, така и за посетители од странство. Преку зголемен број квалитетни, современо концепирани изложбени поставки, повремени и подвижни изложби, предавања, семинари, курсеви и други форми на дејствување, овозможени и преку подобриот инфраструктурен капацитет, Музејот станува амбиент на непречена и стимулативна творечка и креативна културна комуникација. Реновирањето е индикативната интервенција за надминување на актуелните проблеми на Музејот на Град Скопје.

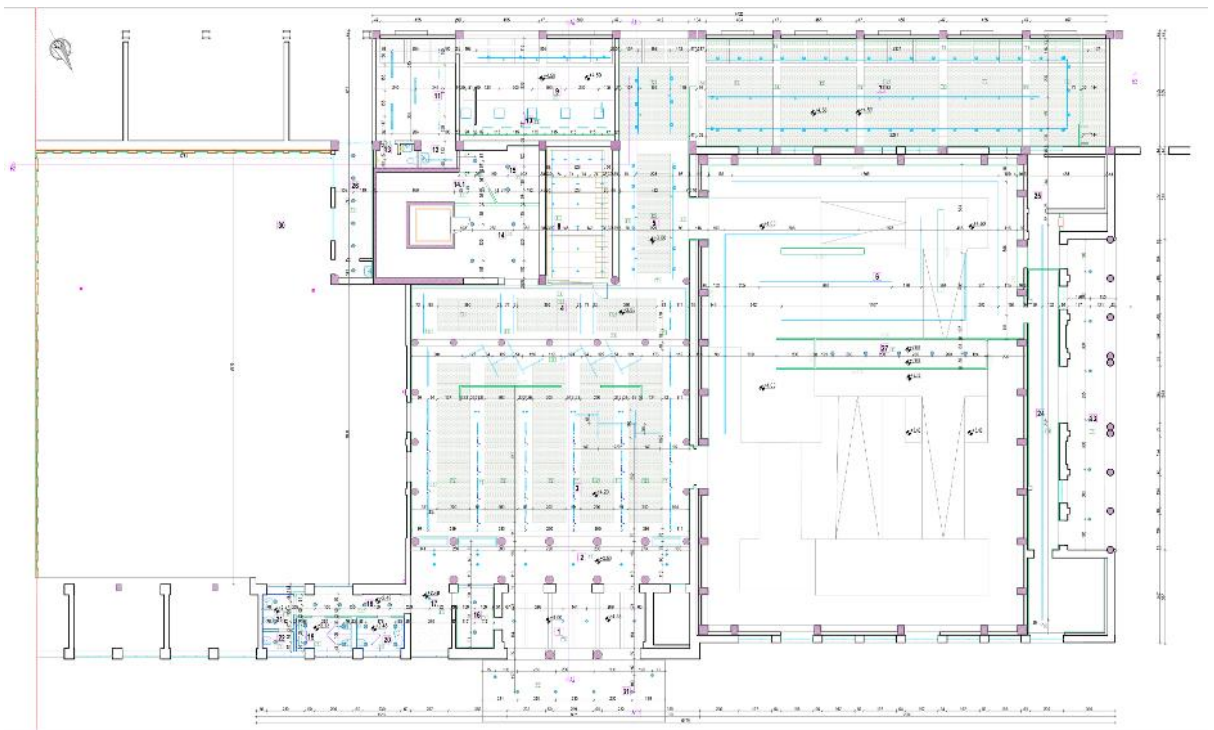
Слика 1 Основен преглед на приземјето (во моментот)

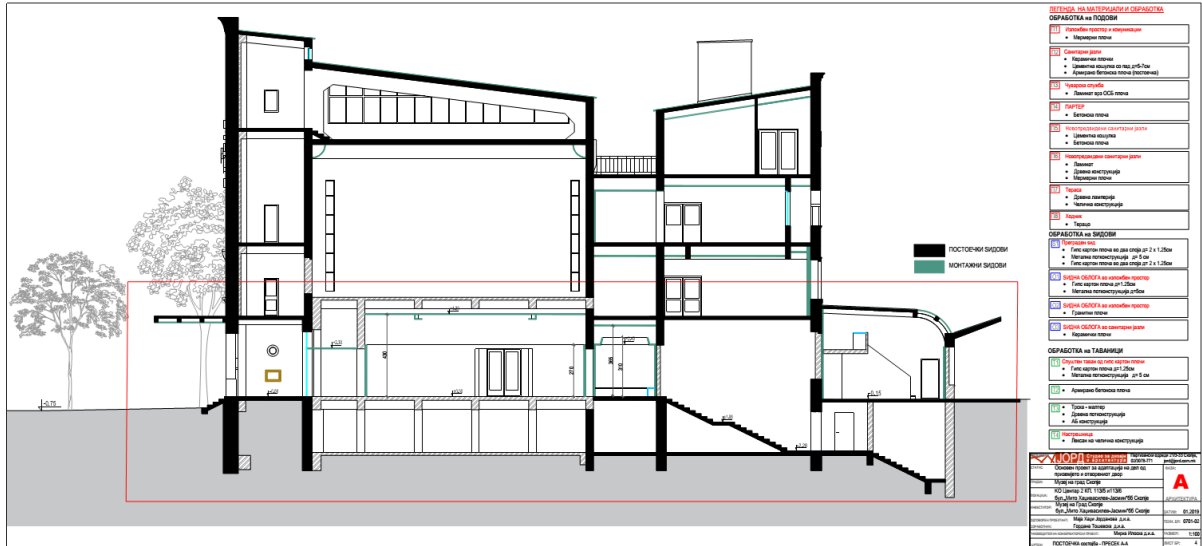
Слика 2 Основен преглед на приземјето (ново дизајниран ентериер)

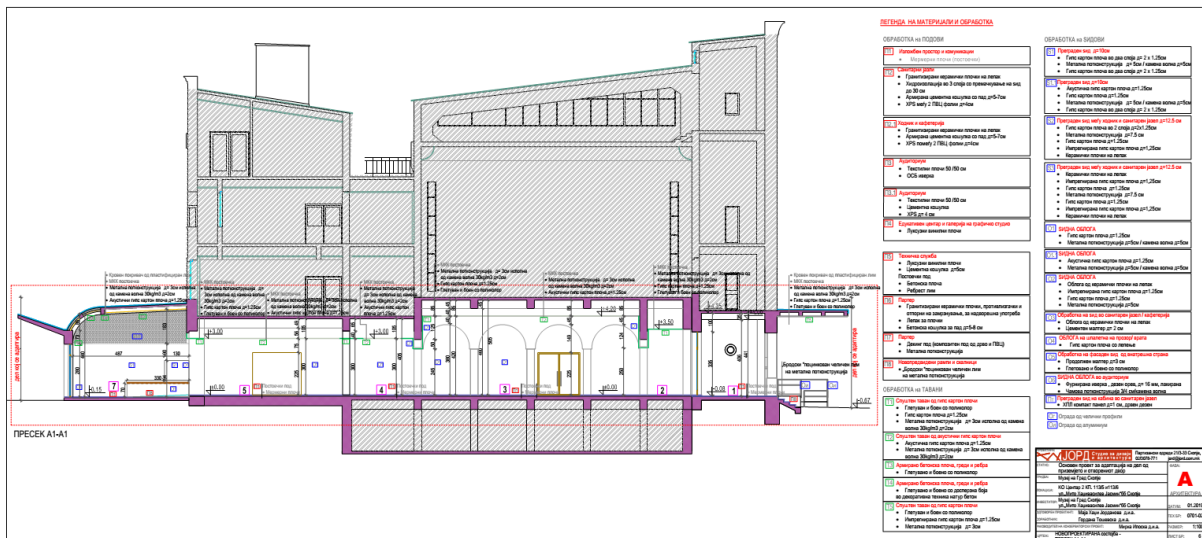
Слика 3 Основен преглед на таванот на приземјето (во моментот) со означени локации за расклопување

Слика 4 Основен поглед на таванот на приземјето (ново дизајниран ентериер)

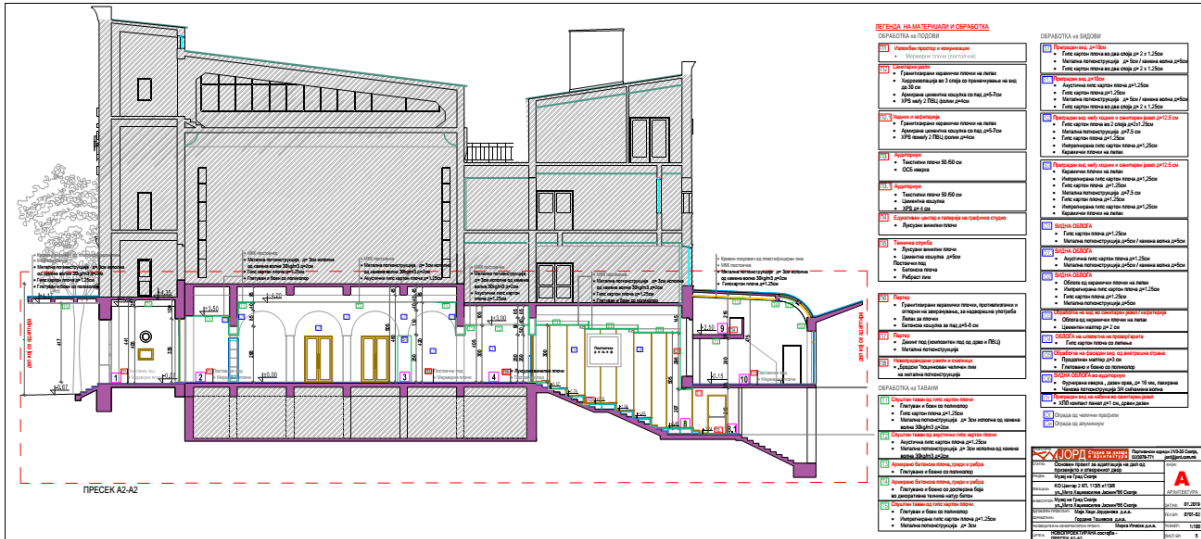

Слика 5 Пресек на сегашната состојба А-А

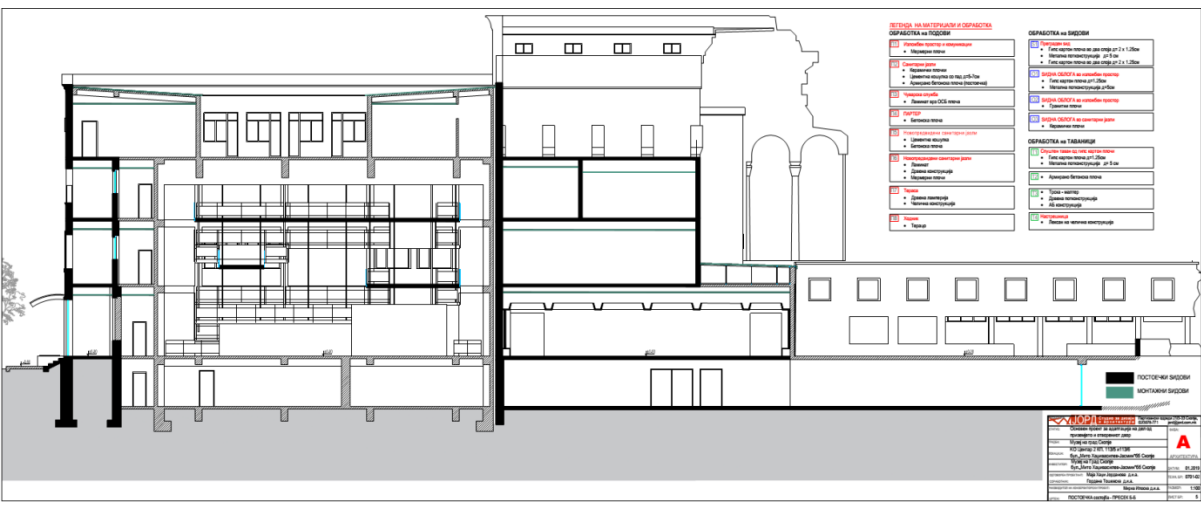

Слика 6 Ново дизајниран пресек А1-А1

Слика 7 Ново дизајниран напречен пресек А2-А2

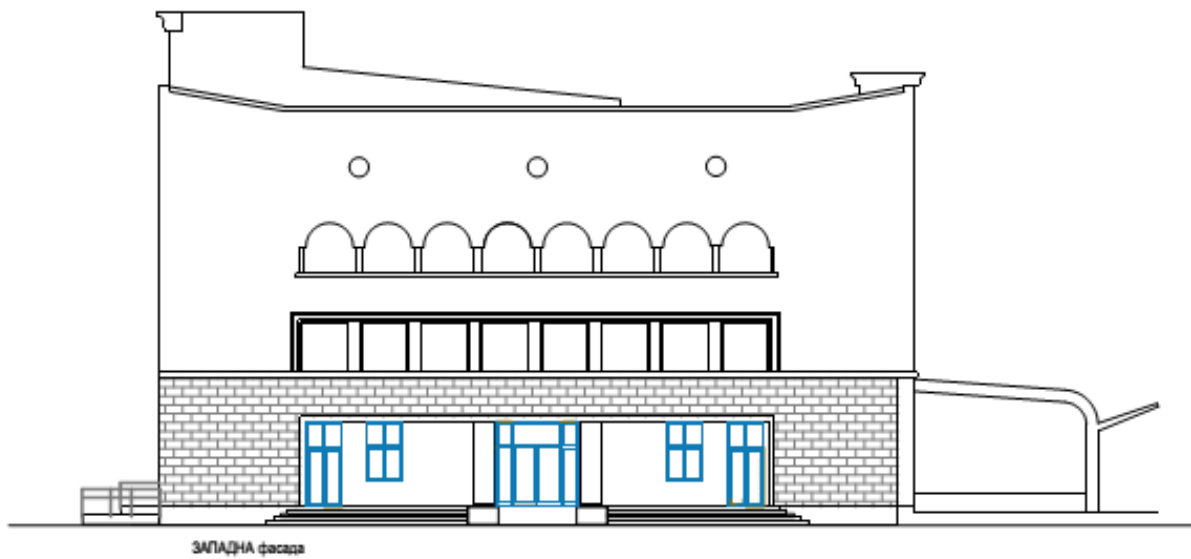

Слика 8 Пресек на сегашната состојба Б-Б

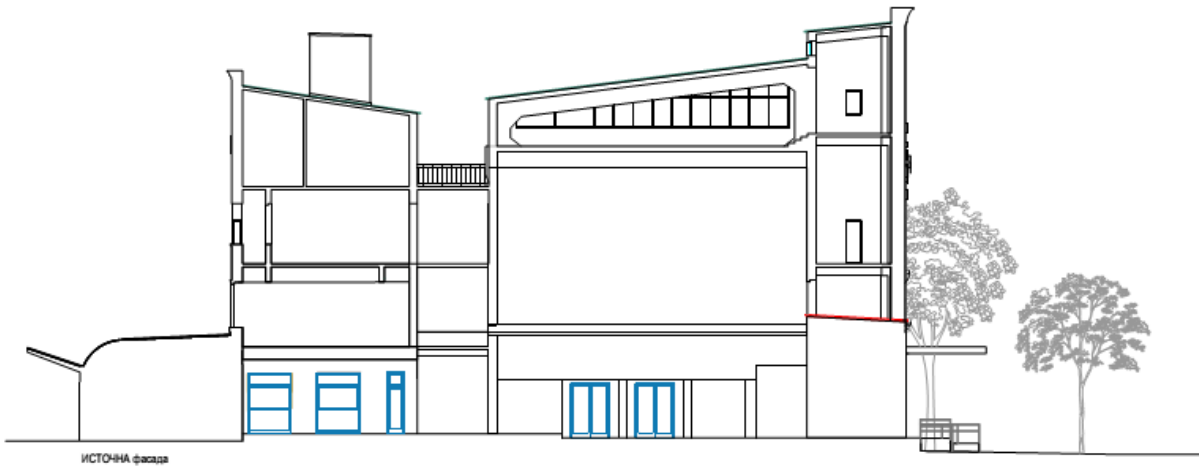

Слика 11 Нова дизајнирана ситуација јужна фасада

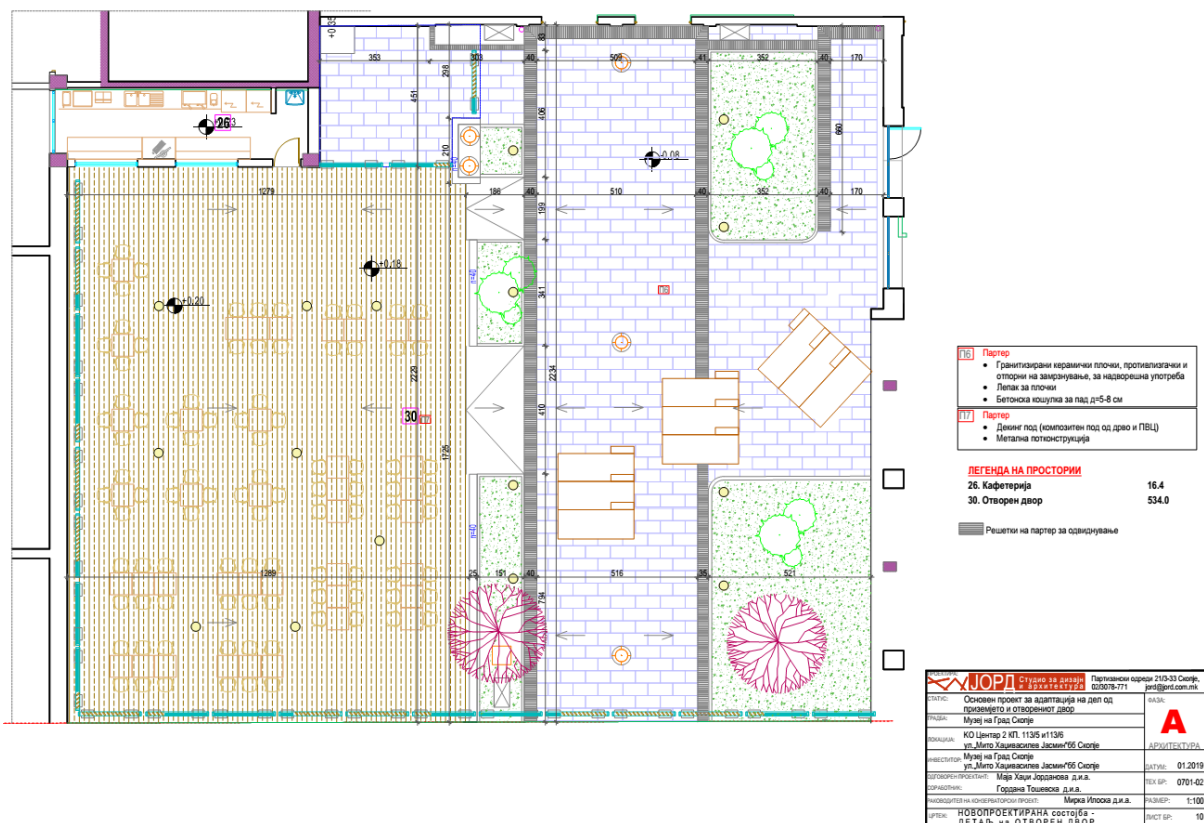

Слика 12 Ново дизајнирана ситуација западна фасада

ИСТОЧНА фасада

Слика 13 Ново дизајнирана ситуација на источната фасада

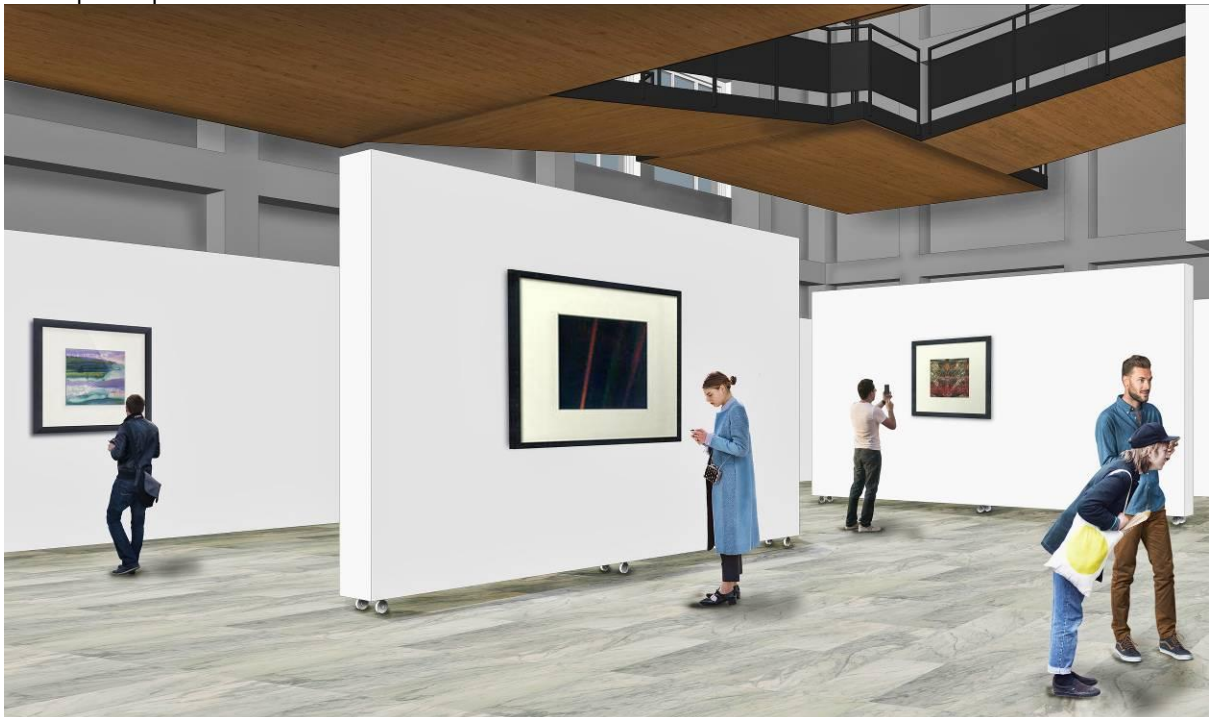

Слика 14 Ново дизајнирана состојба - отворен двор

Постоечка состојба:

Ново проектирана:

Постоечка состојба:

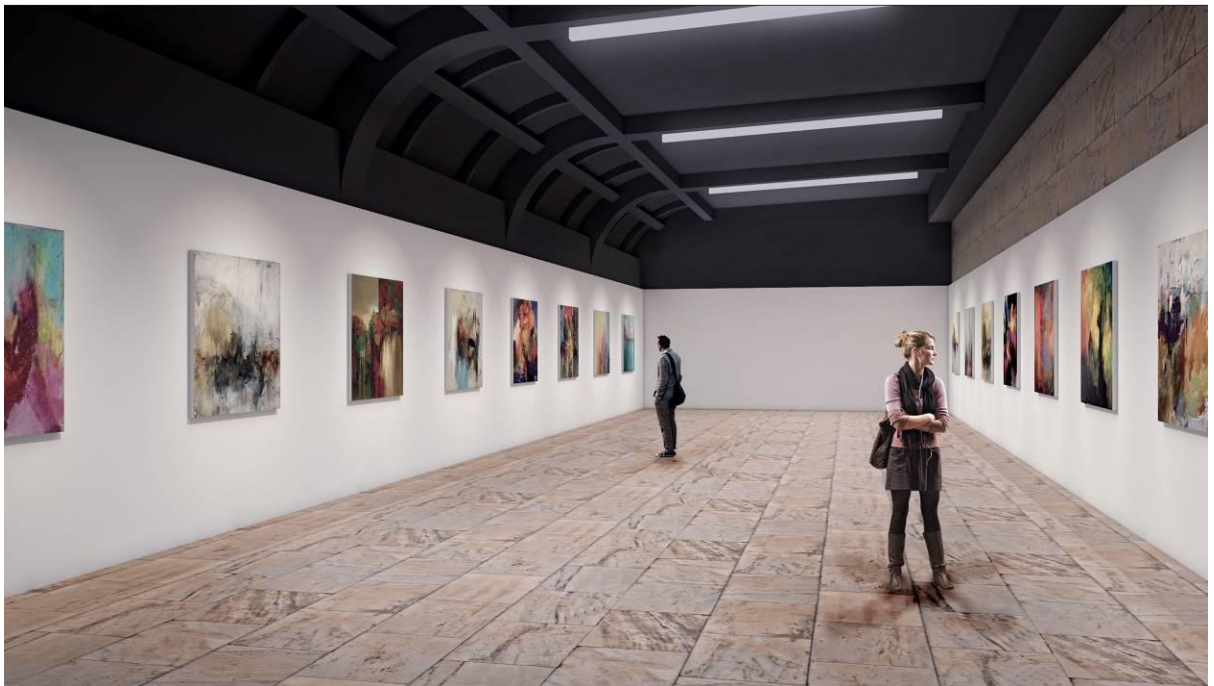
Ново проектирана:

Постоечка состојба:

Ново проектирана:

1.1 Институции одговорни за спроведување, управување и администрирање со Планот за управување со културно наследство

Министерството за Култура на Република Македонија, Управа за заштита на културно наследство како институција во рамките на Министерството за Култура и на НУ Конзерваторски центар - Скопје се одговорни за заштита на недвижното и движното културно наследство во Скопје. Управата за заштита на културно наследство и на НУ Конзерваторски центар - Скопје соработуваат во врска со конзервација и развој на културно наследство, за да постапат законски и да изведуваат и да вршат функции во врска со конзервација и пристап до културното наследство со цел задоволување на културните, научните, едукативните, естетските, економските, туристичките и други потреби на граѓаните. Во согласност со Законот за културно наследство, за секоја активност во Музејот на град Скопје во Скопје, вклучувајќи и замена на подови, врати и санација на ентериерот, како и архитектонски зафати надвор од габаритот на Музејот на град Скопје, како на пример архитектонско и партерно изведување на летна тераса за посетители, Управа за заштита на културно наследство треба да издаде одобрение врз основа на претходно издадени конзерваторски услови од страна на НУ Конзерваторски центар – Скопје.

1.2. Правни и Институционални рамки

За развој на проектот може да се активираат неколку секторски политики за физичките културни ресурси. Подолу се дискутирани главните релевантни закони:

1.2.1. Законот за заштита на културно наследство

- Законот за заштита на културно наследство “Службен Весник на Република Македонија“ бр. 20/04 од 02.04.2004
- Закон за заштита на културно наследство консолидиран текст (“Службен Весник на Република Македонија“ бр. 20/04, 71/04, 115/07, 18/11, 148/11, 23/13, 137/13, 164 / 13, 38/14, 44/14, 199/14, 104/15, 154/15, 192/15 и 39/16)
- Закон за ратификација на конвенција за заштита на не интелектуално културно наследство (“Службен Весник на Република Македонија“ бр. 59 од 12.05.2006)
- Изменување и дополнување на Законот за заштита на културно наследство (“Службен Весник на Република Македонија“ бр. 18 од 25.09.2011
- Изменување и дополнување на Законот за заштита на културно наследство (“Службен Весник на Република Македонија“ бр. 18 од 14.02.2011
- Изменување и дополнување на Законот за заштита на културно наследство (“Службен Весник на Република Македонија“ бр.148/2011
- Изменување и дополнување на Законот за заштита на културно наследство (“Службен Весник на Република Македонија“ бр.23/2013
- Изменување и дополнување на Законот за заштита на културно наследство (“Службен Весник на Република Македонија“ бр.164 од 27.11.2013
- Изменување и дополнување на Законот за заштита на културно наследство (“Службен Весник на Република Македонија“ бр.38 од 24.02.2014
- Изменување и дополнување на Законот за заштита на културно наследство (“Службен Весник на Република Македонија“ бр.44/2014
- Изменување и дополнување на Законот за заштита на културно наследство (“Службен Весник на Република Македонија“ бр.199/14,
- Изменување и дополнување на Законот за заштита на културно наследство (“Службен Весник на Република Македонија“ бр.154/15
- Изменување и дополнување на Законот за заштита на културно наследство (“Службен Весник на Република Македонија“ бр.39/16

Член 2 Согласно Законот за заштита на културно наследство на Република Македонија, културното наследство на Република Македонија, културното наследство претставува вкупното материјално и нематеријално добра со археолошки, етнолошки, историски, уметнички, урбанистички, социјални и други научни вредности, содржини и функции и имат културна и историска важност и поради важноста се заштитени со законот. Културното наследство е категоризирано како подвижно и неподвижно. Законот за заштита на културно наследство воспоставува протокол за сите засегнати страни вклучени во активностите за конзервација и управување со културното наследство..

Исто така, Законот за заштита на културно наследство предвидува изготвување на План за управување со културно наследство кој треба да содржи предложени мерки и активности за заштита на

културното наследство како и потенцијални фактори и ризици кои претставуваат ризик за културното наследство.

Член 4

Параграф 1 – Основна цел на законот е заштита на културното наследство во изворна состојба. Параграф 2 од Член 4 вели дека пронајдените предмети во текот на градежните работи треба да се предаваат до релевантните институции.

Член 6

Член 6 од Законот за културно наследство наведува дека „ако во текот на градежните работи се откриваат археолошки пронајдоци, контракторот/ инвеститорот должен е во рок од 3 дена да достави извештај до одговорната институција во согласност со Член 129 од Законот за заштита на културно наследство. Исто така, конструкторот е должен да ги запре сите градежни работи.

2. ОП 4.11 од Светска Банка за Физички културни

Целта на ова процедура е да ги поддржи земјите за избегнување или ублажување на негативните ефекти врз физичките културни вредности во текот на развојот на проектите финансирани од Светска Банка. Исто така, наведува дека ефектите врз физичките културни ресурси кои произлегуваат од проектните активности вклучувајќи ги и мерките за ублажување може да не ги земаат предвид или националната легислатива или обврските од релевантните меѓународни договорни. Параграф 9 обезбедува водич за изготвување на планови за управување на физички културни ресурси.

3. Цел на планот

Овој план е дел од Планот за управување со животна средина и социјални аспекти Неговата улога е да истакнува како физичко и културно наследство ќе се управува со цел да обезбеди конзерваторски услови во текот на развојот на проектот, посебно во текот на дизајнирањето, конструкциската и оперативната фаза.

3.1. Културно наследство во местото под влијание:

Во специфична смисла проектот е насочен кон искористување на просторните и институционалните потенцијали на историски и културолошки вредниот споменик Стара железничка станица во Скопје, каде денес е сместен Музејот на град Скопје. Во неговата денешна состојба, споменикот претставува само сегмент од објектот на некогашната Железничка станица во Скопје (започната да се гради во 1937 год. на местото на првата железничка станица во Скопје). Веднаш по изградбата, објектот станува еден од архитектонските симболи на градот, благодарение на неговата визуелна монументалност, богатата материјална обработка, но и како симбол на модернизацијата и развојот на Скопје во предвоените години. Во катастрофалниот земјотрес што се случи во Скопје на 26.07.1963 година страдаат источниот и централниот дел на Железничката станица, а само една третина е зачувана и реставрирана (западниот и дел од централниот волумен со влезната партија). Во годините по земјотресот, градот Скопје влегува во нова фаза на урбана и архитектонска трансформација. Железничката станица е поместена кон исток, на нова позиција во рамките на градот, а делот од зградата на сега „старата“ железничка станица, со часовникот застанат во времето на земјотресот, останува како споменик и симбол на трагичниот настан, на страдањето на еден град и неговите жители. Во 1966 година, иднината на објектот на Железничката станица станува предмет на голема јавна дискусија, по што е донесена одлука овој симбол на градот да се преадаптира во музеј чија главна тема е самиот град – Скопје. Железничката станица е прогласена за значајно културно наследство, споменик на катастрофалниот земјотрес и на НОБ, а од 1970 година во овие простори стануваат седиште на Музејот на град Скопје.1 Ваквата куса хронологија на градбата јасно укажува на високите вредности кои Железничката станица /Музејот на град Скопје ги носи во себе: историски, културолошки, архитектонски, симболични, емотивни итн. Имајќи го сето ова предвид, предложениот архитектонски проект се заснова врз идејата за превреднување, ревитализација и одново активирање на постојните содржини на објектот – Музејот. Од една страна предложениот проект има за цел да ги нагласи автентичните вредности на зградата; да ги открие и да ги стави на увид на јавноста слоевите од автентичната зграда кои низ годините на неговата употреба и поради специфичниот начин на користење биле препокриени. (Проектот за конзервација на зградата и нејзина ревитализација во нова намена го изработува архитектот Светислав Петровиќ. Обновата започнува на 5 Октомври 1968 год. и трае до 1970 година).

Од друга страна програмски да го збогати со нови содржини и да обезбеди негово осовременување (преку осовременување на вградените инсталации и начините на пребарување и следење на музејскиот материјал). Како особена вредност на проектот треба да се истакне воспоставувањето нова релација меѓу Музејот и неговата непосредна околина, неговите корисници и

градот во целина. Проектот предвидува ставање во употреба на источниот, отворен простор од Музејот и создавање на т.н. музејска „дневна соба“ на отворено – отворен јавен простор достапен на граѓаните, дополнет со зеленило, мал амфитеатар, простор за проекции итн.

4. Идентификувано физичко културно наследство

Музејот на град Скопје е прогласен како културно наследство од 3-та категорија. Законот за заштита на културно наследство спречува активности и ефекти кои можат да наштетат и да го деградират културниот монумент и обезбедува презервација на нејзините историски, уметнички и културни вредности.

5. Мерки за избегнување, ублажување и намалување на ефекти врз културното наследство

Поради ризик од можни негативни ефекти врз автентичниот изглед на објектот Музеј на град Скопје, како што се отстапување од Законот за заштита на културно наследство и преку употреба на градежен материјал несоодветен со изгледот на објектот Музеј на град Скопје, **за избегнување, ублажување и намалување на ефекти врз културното наследство се предлагат следните мерки:**

- Изведување согласно проектната документација одобрена од одговорните институции како што се: Национална Установа Конзерваторски Центар – Скопје, Министерство за Култура (Управа за заштита на културно наследство), Град Скопје.
- Создавање поволни услови за одржување на интегритетот на објектот Музеј на град Скопје, согласно конзерваторските услови издадени од Национална Установа Конзерваторски Центар.
- Усогласување на изгледот, бојата и другите параметри за објектот што со постоечката автентична документација.

Спроведување на Плановите за Животна Средина, Социјални аспекти и Културно наследство

-Градење на капацитети/подигање на свеста и ангажирање

Сите нестручни лица, пр. ангажираниот персонал во проектот, вработени кај изведувачот и вклучени во спроведување на проектот треба да се информираат за физичките културни ресурси. Обуката има цел да им овозможи на нестручните лица идентификување на опасностите врз физичките културни ресурси, спречување на оштетување на културното наследство, регистрирање и известување за секое културно наследство.

3. Специфични улоги и обврски

Подолу се опишани улогите и обврските на секој член на тимот во спроведување на проектот

3.1 Надзорен експерт за културно наследство номиниран од Конзерваторски Центар и Управа за заштита на културно наследство

Град Скопје ангажира Надзорен експерт за културно наследство номиниран од Конзерваторски Центар. Тој има соодветна стручна квалификација и искуство (лиценциран за работа за физичко културно наследство) и е присутен секој ден во градежното место. Надзорниот експерт за културно наследство го придружува изведувачот и добитникот на проектот (Музеј на град Скопје) во текот на мониторирањето е оперативната фаза. Исто така, Надзорниот експерт за културно наследство ги одредува мерките во случај на пронаоѓање и во договорено време. Овие мерки можат до вклучат следно:

- Консултирање со Национална Установа Конзерваторски Центар и Министерство за Култура (Управа за заштита на културно наследство) ;
- Отстранувањето на физичко културни ресурси (ФКР) треба да биде од важност;
- Изведување на понатамошно ископување во рамки на одредена дистанца од местото на пронаоѓање;
- Продолжување или намалување на подрачјето забележано од изведувачот.
- Оцена на оштетеност на културна локација.
- Надзорниот експерт за културно наследство потребно е да обезбеди дека однесувањето на изведувачот и другиот персонал не е штетно за културните ресурси.

3.2 Изведувач

Спроведувањето на овој План за управување со културното наследство е обврска на изведувачот. Во текот на изведувањето на градежни работи, во случај на ФКР, изведувачот е должен да

ги запре градежните активности и да ги извести одговорните институции. Исто така, изведувачот е должен да постапи согласно Законот за заштита на културно наследство.

3.3 Корисник

Во врска со Надзорниот експерт за културно наследство, спроведувањето на одредените мерки се мониторира од страна на корисникот - Музеј на град Скопје, инспекторот за градежни работи и одделението за локален развој, кои нивни вработени се дел од тимот на проектот. Спроведувањето на мерките е следено пред почетокот на градежните работи, во текот на градежните работи и по завршување на градежните работи.

4. Мониторирање и Известување

Планот за управување со културното наследство во текот на спроведување на проектот обезбедува информации за клучните аспекти на проектот за заштита на културно наследство, посебно ефектот на проектот и ефикасните мерки за ублажување. Овие информации му овозможуваат на примателот и Светска Банка евалуација на успехот на ублажувањето како дел на следењето и овозможува преземање на исправно делување. Поради ова, Планот за управување со културното наследство ги идентификува целите за следење и го одредува видот на следење со поврзување со оценетите ефекти во Извештајот за Планот за управување со културното наследство и мерките опишани во него. Посебно, делот на следење на Планот за управување со културно наследство обезбедува а) посебен опис и технички детали на мерките за следење, вклучувајќи ги параметрите за мерење, методите што треба да се употребат, зачестеноста на мерењето, границите за откривање (каде е соодветно), и дефиниција на границата која сигнализира потреба за поправки; и в) процедури за следење и рапортирање за (i) обезбедување на рано откривање услови за кои треба посебни дополнителни мерки за ублажување и (ii) обезбедување на информации за ефикасноста, прогресот и резултати на мерките за ублажување. Надзорникот за културно наследство доставува краток почетен извештај две недели после почеток на градежните работи. Ќе извести за ангажирањето на екипата, состојбата на локацијата и за било што може да има ефект или да го промени спроведувањето на мерките за ублажување и следење.

На крајот на секој месец, Град Скопје доставува до ЕСП краток извештај за прогрес на работите, концентрирајќи посебно во секој проблем или спроведување на мерки на ПУКН кои бараат мерки заедно со трошок. Доставување на извештај за ПУЖССА и ПУКН да биде тримесечно до ЕСП. Во случај на несогласување, Град Скопје веднаш ја известува ЕСП.

Одобрениот извештај од страна на изведувачот или Надзорниот експерт за културно наследство е услов за комплетно плаќање на договорените хонорари. За да се обезбеди посебно влијание врз изведувачот на изведувачот, во договорот за изведба се вметнува соодветна клаузула која прецизно ги наведува казните во случај на непочитување на договорените одредби за заштита на животна средина, во форма на неплаќање на одреден дел на плаќањето, и вредноста зависи од тежината на прекршокот на договорот. За екстремни случаи, договорот предвидува и договор за раскинување.

5. Објава

Изготвениот План за управување на културно наследство (ПУКН) е дел на документацијата за наदाвање и на договорот со изведувачот (заедно со предмер пресметката) кој е должен за спроведување на предвидените мерки согласно Планот за ублажување. Спроведувањето на ПУКН е задолжително за изведувачот. Надзорниот орган ангажиран од Град Скопје/ПЛРК ЕСП, има за обврска следење и евалуација на спроведувањето на предложените мерки во рамките на Планот за следење и ги информира Изведувачот и Канцеларијата на Проектот ПЛРК/Град Скопје. Град Скопје ќе известува за состојбата на животната средина и културното наследство и за спроведувањето на мерките за ублажување и следење во редовните извештаји за под - проектот и во посебниот извештај за спроведување на ПУКН (ако не различно договорено се Експертот за културно наследство/ животна средина, одобрено од Специјалистот на СБ за животна средина. Во согласност со ПУЖС, овој ПУКН треба јавно да се консултира пред финално одобрение на под-грантот. Откако ПУКН е одобрен од експертот на ЕСП и Специјалистот од Светска Банка, ќе биде објавен во веб страната на ЕСП (КВЗПЕП), Агенција за промовирање и поддршка на туризмот и во веб страната на Град Скопје каде ќе биде достапен за јавна дебата најмалку 14 дена. Печатена форма ќе биде достапна во ЕСП и Град Скопје. Состанокот за јавна дебата ќе се одржи во Град Скопје при крај на периодот за консултации. Активно, Апликантот ќе информира и ќе ги повикува засегнатите страни вклучувајќи ги локалните НВО, засегнатите заедници и со соодветни средства. Дистејните важни коментари како и коментарите од јавна дебата ќе

се вклучаат во финалната верзија на ПУКН и ќе бидат вклучени во Извештајот од јавната дебата и кој ќе биде дел од финалната верзија на ПУКН. ПУКН треба да биде јавно консултиран на англиски, македонски и албански јазик. Спроведувањето на Планот за управување со животната средина и социјалните аспекти и ПУКН ќе обезбедат навремено преземање на предложени мерки и ќе придонесе за спроведување на проектни активности без суштински ефекти врз животната средина или културното наследство.

Изготвениот План за управување на културно наследство (ПУКН) ќе биде дел на документацијата за надавање и на договорот со изведувачот (заедно со предмер пресметката) кој ќе биде должен за спроведување на предвидените мерки согласно Планот за ублажување. Спроведувањето на ПУКН е задолжително за изведувачот.

ПЛАН ЗА УПРАВУВАЊЕ СО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО- Музеј на град Скопје

<i>Активност</i>	<i>Очекувани ефектиExpected Impact</i>	<i>Предложени мерки за ублажувањеProposed Measure for Mitigation</i>	<i>Одговорност за спроведување на мерката за ублажување</i>	<i>Одговорност за спроведување на мерката за ублажување</i>	<i>Трошок поврзан со спроведување на мерката за ублажување</i>
Подготвителни работи	Отстранување на ефекти и ризици врз културното наследство (КН)	Проектната документација подготвена во согласност со релевантна регулатива за Културно наследство, Законот за заштита на културно наследство на Стара Чаршија • Доставување на проектна документација и стелување со мислење и одобрение од релевантни институции како што се Национална Установа Конзерваторски Центар Скопје, Министерство за Култура пред отпочнување на градежни работи	Музеј на град Скопје Национална Установа Конзерваторски Центар Скопје Министерство за Култура	Пред почеток на јавна набавка	
Изготвување на конзерваторски услови	Отстранување на ефекти и ризици врз културното наследство (КН)	Доставување на проектна документација Национална Установа Конзерваторски Центар и другите одговорни институции според легислативата (пр. Министерство за Култура)	Музеј на град Скопје	Пред почеток на јавна набавка	Вклучено во буџетот на под проектот

<i>Активност</i>	<i>Очекувани ефектиExpected Impact</i>	<i>Предложени мерки за ублажувањеProposed Measure for Mitigation</i>	<i>Одговорност за спроведување на мерката за ублажување</i>	<i>Одговорност за спроведување на мерката за ублажување</i>	<i>Трошок поврзан со спроведување на мерката за ублажување</i>
Стекнување со одобрение	Отстранување на ефекти и ризици врз културното наследство (КН)	Конзерваторски услови вклучени во јавна набавка и се дел на ПУКН	Музеј на град Скопје ПЛРК	Пред почеток на јавна набавка	
Стекнување со дозвола	Отстранување на ефекти и ризици врз културното наследство (КН)	Конзерваторски услови вклучени во јавна набавка и се дел на ПУКН	Музеј на град Скопје ПЛРК	Пред почеток на јавна набавка	Вклучени во буџетот на под проектот
<i>Општи услови</i>	Возможни негативни ефекти врз автентичниот изглед на објектот Музеј на град Скопје поради: Отстапување од Законот за градба во Општина Центар. Отстапување од мерките за заштита на културно наследство Употреба на несоодветен материјал со изгледот на објектот Музеј на град Скопје.	Создавање на поволност за одржливост на интегритетот на објектот • Употреба на материјали согласно регулативата и одобрението. • Почитување на националната и локалната регулатива за културно наследство.	Изведувач Надзорен орган	Во текот на имплементирање на активности	Вклучено во буџетот на под проектот

Можност за археолошко пронаоѓање	Избегнување на ефекти и ризици врз КН	Во случај на археолошко пронаоѓање, работите треба веднаш да запрат и одговорните институции (Министерство за Култура, Управа за заштита на културно наследство, Национална Установа Конзерваторски Центар-Скопје) да се известуваат во рок ,почитувајќи ги националните процедури (Закон за заштита на културно наследство). Работите ќе започнат повторно после одобрение од одговорна институција.	Изведувач Надзорен орган	Во текот на целиот период на градежни работи	Вклучено во буџетот на под проектот
----------------------------------	---------------------------------------	---	-----------------------------	--	-------------------------------------

Активност	Очекувани ефектиExpected Impact	Предложени мерки за ублажувањеProposed Measure for Mitigation	Одговорност за спроведување на мерката за ублажување	Одговорност за спроведување на мерката за ублажување	Трошок поврзан со спроведување на мерката за ублажување
Општи услови		Усогласување на изгледот, бојата и другите параметри за објектот што се конзервирасо постоечката автентична документација			Вклучено во буџетот на под проектот
Обука		Сите нестручни лица, пр. персоналот ангажиран во проект, вработени кај изведувачот ќе добијат соодветна обука за физички културни ресурси			
1.Изработка на проектна документација согласно одобрен проект			Изведувач Надзорен орган Музеј на град Скопје Министерство за Култура		Вклучено во буџетот на под проектот
2. Проектански надзор			Изведувач Музеј на град Скопје Министерство за Култура		Вклучено во буџетот на под проектот
3. Конзерваторски надзор			Изведувач Надзорен орган Музеј на град Скопје Министерство за Култура		Вклучено во буџетот на под проектот
4.Подготвителни работи			Изведувач		Вклучено во

			Надзорен орган Музеј на град Скопје Министерство за Култура		буџетот на под проектот
5.Бетонерски работи			Изведувач Надзорен орган Музеј на град Скопје Министерство за Култура		Вклучено во буџетот на под проектот
6.Сидарски работи			Изведувач Надзорен орган Музеј на град Скопје Министерство за Култура		Вклучено во буџетот на под проектот
7.Подоплагачки работи			Изведувач Надзорен орган Музеј на град Скопје Министерство за Култура		Вклучено во буџетот на под проектот
8.Керамичарски работи			Изведувач Надзорен орган Музеј на град Скопје Министерство за Култура		Вклучено во буџетот на под проектот
9.Гипсарски работи			Изведувач Надзорен орган Музеј на град Скопје Министерство за Култура		Вклучено во буџетот на под проектот
10.Столарски работи			Изведувач Надзорен орган Музеј на град Скопје Министерство за Култура		Вклучено во буџетот на под проектот
11.Браварски работи			Изведувач Надзорен орган Музеј на град Скопје Министерство за Култура		Вклучено во буџетот на под проектот
12.Лимарски работи			Изведувач Надзорен орган Музеј на град Скопје Министерство за Култура		Вклучено во буџетот на под проектот
13.Молеро- фарбарски работи			Изведувач Надзорен орган Музеј на град Скопје		Вклучено во буџетот на под проектот

			Министерство за Култура	
14.Фасадерски работи			Изведувач Надзорен орган Музеј на град Скопје Министерство за Култура	Вклучено во буџетот на под проектот
15.Водоинсталатерски работи			Изведувач Надзорен орган Музеј на град Скопје Министерство за Култура	Вклучено во буџетот на под проектот
16.Електроинсталатерски работи			Изведувач Надзорен орган Министерство за Култура	Вклучено во буџетот на под проектот
17.Стаклорезачки работи			Изведувач Надзорен орган Музеј на град Скопје Министерство за Култура	Вклучено во буџетот на под проектот
18.термомеханички инсталации			Изведувач Надзорен орган Музеј на град Скопје Министерство за Култура	Вклучено во буџетот на под проектот
19.Противпожарна заштита			Изведувач Надзорен орган Музеј на град Скопје Министерство за Култура	Вклучено во буџетот на под проектот
20.Опрема и инвентар			Изведувач Надзорен орган Музеј на град Скопје Министерство за Култура	Вклучено во буџетот на под проектот
21. Набавка,транспорт и засадување на специјални растенија за вертикална градина и дрва со плиток корен			Изведувач Надзорен орган Музеј на град Скопје Министерство за Култура	Вклучено во буџетот на под проектот

6. СЛЕДЕЊЕ НА ПЛАНОТ ЗА УПРАВУВАЊЕ СО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО – Музеј на град Скопје

Фаза на изградба					
Кој <i>Параметар треба да се следи?</i>	Каде <i>Треба да се следи тој параметар?</i>	Како <i>Треба да се следи тој параметар (што треба да се мери и како)?</i>	Кога <i>Треба да се следи тој параметар (време и зачестеност)?</i>	Од кого <i>Треба тој параметар да се следи– (одговорност)?</i>	Колкав <i>е трошокот поврзан со спроведувањето на следењето</i>
1. Спроведување на правила и закони за градење во заштитени подрачја	Градежно место	Визуелна проверка на документацијата	Во почетокот и во текот на проектни активности	<i>Надзорен Музеј на град Скопје ЕСП ПЛРК</i>	Вклучено во буџетот на под проектот
2. Мерки за заштита на културни подрачја	Градежно место	Визуелна проверка на документацијата	Секој работен ден во текот на проектните активности	<i>Надзорен Музеј на град Скопје ЕСП ПЛРК</i>	Вклучено во буџетот на под проектот
3 Градежна поединечна активност	Градежно место	Визуелна проверка на документацијата	После извршување на зададена поединечна активност	<i>Надзорен Музеј на град Скопје ЕСП ПЛРК</i>	Вклучено во буџетот на под проектот
4. Спроведување на мерки дефинирани во планот, одобрени и услови	Градежно место	Визуелна проверка на документацијата	Во почетокот на работите и во текот на активностите	<i>Надзорен Музеј на град Скопје ЕСП ПЛРК</i>	Вклучено во буџетот на под проектот
<i>Оперативна Фаза</i>					
<i>Следење –Музеј на град Скопје во соработка со Конзерваторски Центар ќе ги следи активностите и ќе потврди дали се во согласност со проектната документација и Законот за културно наследство. После реализирање на проектните активности, Конзерваторски Центар ќе достави завршен извештај за културно наследство.</i>					